

Kurzemes bibliotēku veiksmes formula

Laima Ostele,
Kuldīgas bibliotēkas direktore

Reģions

- Nav vienotas izpratnes par termina *reģions* lietošanu:
 - Vēsturiskie novadi
 - Plānošanas reģioni
 - Statistikas reģioni
- Problēma – reģionālās plānošanas sistēmā nav reģionālā līmeņa darbības subjekta, kas rīkotos, pārzinātu reģiona resursus, iespējas un vajadzības

Kurzemes reģions

- Liepāja
- Ventspils
- Kuldīgas rajona vietējās pašvaldības
- Liepājas rajona vietējās pašvaldības
- Saldus rajona vietējās pašvaldības
- Talsu rajona vietējās pašvaldības
- Ventspils rajona vietējās pašvaldības

(LR MK Not. Nr 133 “Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijām”)

Pētījuma metodes

■ Anketēšana

- Pētījuma ģenerālā kopa – 154 Kurzemes reģiona publiskās bibliotēkas
- Plānotā izlase – visa ģenerālā kopa
- Sasniegtā izlase – 94 bibliotēkas jeb 61% no plānotās izlases

■ Dokumentu un statistikas analīze

■ Tīmekļa vietņu analīze

Galvenie rezultāti

- Ir izveidota tehniskā infrastruktūra – visās reģiona bibliotēkās ir interneta pieslēgums un datorizētas darbavietas darbiniekiem un lietotājiem (VVBIS);
- Samazinās reģistrēto lietotāju skaits;
- Samazinās izsniegums;
- Pieaug apmeklējums (*gada laikā tas pieaudzis par 158 847 apmeklējuma reizēm*);
- Kopumā reģionā nepietiekamā apjomā ir pieejami pakalpojumi attālajiem lietotājiem

Pakalpojumi attālajiem lietotājiem

Kurzemes reģiona bibliotēku pakalpojumi attālajiem lietotājiem (05.05.2007)

	<i>Informācijas meklēšana elektroniskajā rajona kopkatalogā</i>	<i>Izdevumu pasūtīšana/ rezervēšana</i>	<i>“Jautā bibliotēkaram”</i>	<i>Nozaru elektronisko resursu ceļveži</i>
Liepāja	Nodrošina	Nodrošina	Nav	Ir
Ventspils	Nodrošina/Piedāvā plašas iespējas	Nav	Nav	Informācija par Eiropas Savienību
Kuldīgas raj.	Nodrošina	Nav	Nav	Daļēji
Liepājas raj.	Daļēji (<i>informācija pieejama par 15 pagastu bibliotēku krājumiem no 40)</i>	Nav	Nav	Nav
Saldus raj.	Nodrošina	Nav	Nav	Ievietotas saites uz Latvijas bibliotēkām
Talsu raj.	Nodrošina	Nav	Nav	Nav
Ventspils raj.	Nodrošina	Nav	Nav	Nav

Draudi (1)

Dati par atbilžu „bibliotēka” un „interneta resursi” minēšanas biežumu		
<i>Jomas, par kurām tiek iegūta informācija</i>	<i>Bibliotēka (% un skaits no kopējā respondentu skaita)</i>	<i>Interneta resursi (% un skaits no kopējā respondentu skaita)</i>
Izglītības iespējas	5,6% (57)	22,1% (225)
Norises Jūsu pašvaldībā	2,4% (25)	6,2% (64)
Publiskās norises Latvijā	2,3% (23)	13,1% (134)
Kultūras norises Jūsu pilsētā, pagastā	1,9% (19)	9,6% (98)
Iespējas piesaistīt ES līdzekļus	1,1% (12)	9,1% (93)
Izklaides iespējas Jūsu pilsētā, pagastā	1,0% (11)	8,5% (87)
Darba iespējas Latvijā	0,9% (10)	17,7% (180)
Lauksaimniecības jautājumi	0,9% (10)	3,9% (40)
Uzņēmējdarbības uzsākšana vai attīstīšana	0,8% (9)	8,7% (89)
Darba iespējas Jūsu reģionā	0,8% (8)	14,4% (147)
Darba iespējas ārzemēs	0,2% (2)	16,9% (172)

Draudi (2)

- Interneta izmantošanas vietas :
- 62,3% - mājās;
- 42,8% - darba vieta;
- 18,2% - izglītības iestāde;
- 17,1% - citu cilvēku mājas;
- 17,5% - citas vietas:
 - 11,2% - interneta kafejnīca
 - **7,4% - bibliotēka**

Avots: (*Par informācijas sabiedrību Latvijā* : statistisko datu krājums = On information society in Latvia : collection of statistical data . Rīga : LR Centrālā statistikas pārvalde, 2006. 114 lpp. ISBN 978-9984-06-309-6; ISSN 1691-1148.)

Sadarbības tīkla izveide(1)

Mērķis:

- Novērst Latvijas pašvaldību publisko bibliotēku nevienmērīgo attīstību;
- Uzlabot bibliotēku publisko tēlu un paaugstināt sabiedrisko nozīmību;
- Nodrošināt konkurētspējīgu bibliotēku pakalpojumu attīstību un ieviešanu;
- Paaugstināt lietotāju apkalpošanas līmeni, piedāvājot attālo piekļuvi bibliotēku pakalpojumiem;
- Uzlabot darbu ar elektroniskajiem informācijas resursiem, veicinot unikālu lokālo resursu apkopošanu un datubāzu veidošanu;

Sadarbības tīkla izveide(2)

- Ekonomēt darba un finanšu patēriņu, kas jāiegulda informācijas resursu veidošanā;
- Pilnveidot datu apstrādi un informācijas organizēšanu kopkatalogos un citās datubāzēs atbilstoši lietotāju vajadzībām informācijas izguves procesā;
- Attīstīt un pilnveidot bibliotēku darbinieku zināšanas un praktiskā darba iemaņas;
- Aktivizēt bibliotēku lietotāju apmācību, lai varētu pilnvērtīgi izmantot uz jaunajām tehnoloģijām bāzēto informācijas pakalpojumu izmantošanu.

Tīkla darbības principi(1)

- Visi sadarbības tīkla dalībnieki formāli ir vienlīdzīgi;
- Sadarbības tīklā kā publisko bibliotēku partneri, uz brīvprātības principa, tiek ietvertas visas reģionā esošās informāciju veidojošās institūcijas (*skolu bibliotēkas, muzeji, arhīvi u.t.t.*);
- Aktivitātēm sadarbības tīklā ir nekomerciāls raksturs;
- Ar visiem tīkla dalībniekiem tiek slēgti sadarbības līgumi;

Tīkla darbības principi(2)

- Tīkla darbības koordinējošā institūcija neietekmē un nepiedalās katras atsevišķas bibliotēkas administratīvi saimnieciskajā darbībā;
- Darbības nodrošināšanai tiek izstrādāta organizatoriskā, tehnoloģiskā, tehniskā un plānošanas dokumentācija;
- Sadarbības tīkla organizatoriskās sistēmas pamatā ir projektu un komandu principu izmantošana;
- Konkrētu uzdevumu veikšanai bibliotēkas – tīkla dalībnieces - piedalās ar līdzfinansējumu.

Tīkla pārvalde

- Nodrošina tīkla darbības stabilitāti;
- Piešķir tīklam pastāvīgas organizācijas raksturu;
- Tīkla pārvaldes funkcijas veic konsultatīvā padome

Konsultatīvā padome

Izstrādā:

- Sadarbības tīkla attīstības stratēģisko plānu;
- Galvenos darbības virzienus un metodes izstrādātā plāna izpildei;
- Kvalitātes kritērijus tīkla darbības novērtēšanai;
- Prasības minimālajam pakalpojumu grozam, kas jānodrošina katrā bibliotēkā;
- Kvalitātes kritērijus sniegto pakalpojumu izvērtēšanai;
- Vienotas prasības papildināto katalogu ierakstu veidošanai;
- Reģiona bibliotēku zīmola veidošanas stratēģiju;
- Reģiona bibliotēku portāla koncepciju.

Reģionālais mācību un metodiskās vadības centrs(1)

- Nodrošina reģiona bibliotēku darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumus, organizējot kursus, seminārus, prakses u.tml.;
- Sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku un Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļu izstrādā tālmācības materiālus un nodrošina kursus ar mācību materiāliem un pasniedzējiem;
- Organizē reģiona iedzīvotāju aptaujas, ar mērķi noskaidrot vajadzības pēc konkrētiem bibliotēku pakalpojumiem;
- Organizē pakalpojumu kvalitātes regulāru novērtēšanu un nosaka to atbilstību lietotāju vajadzībām;

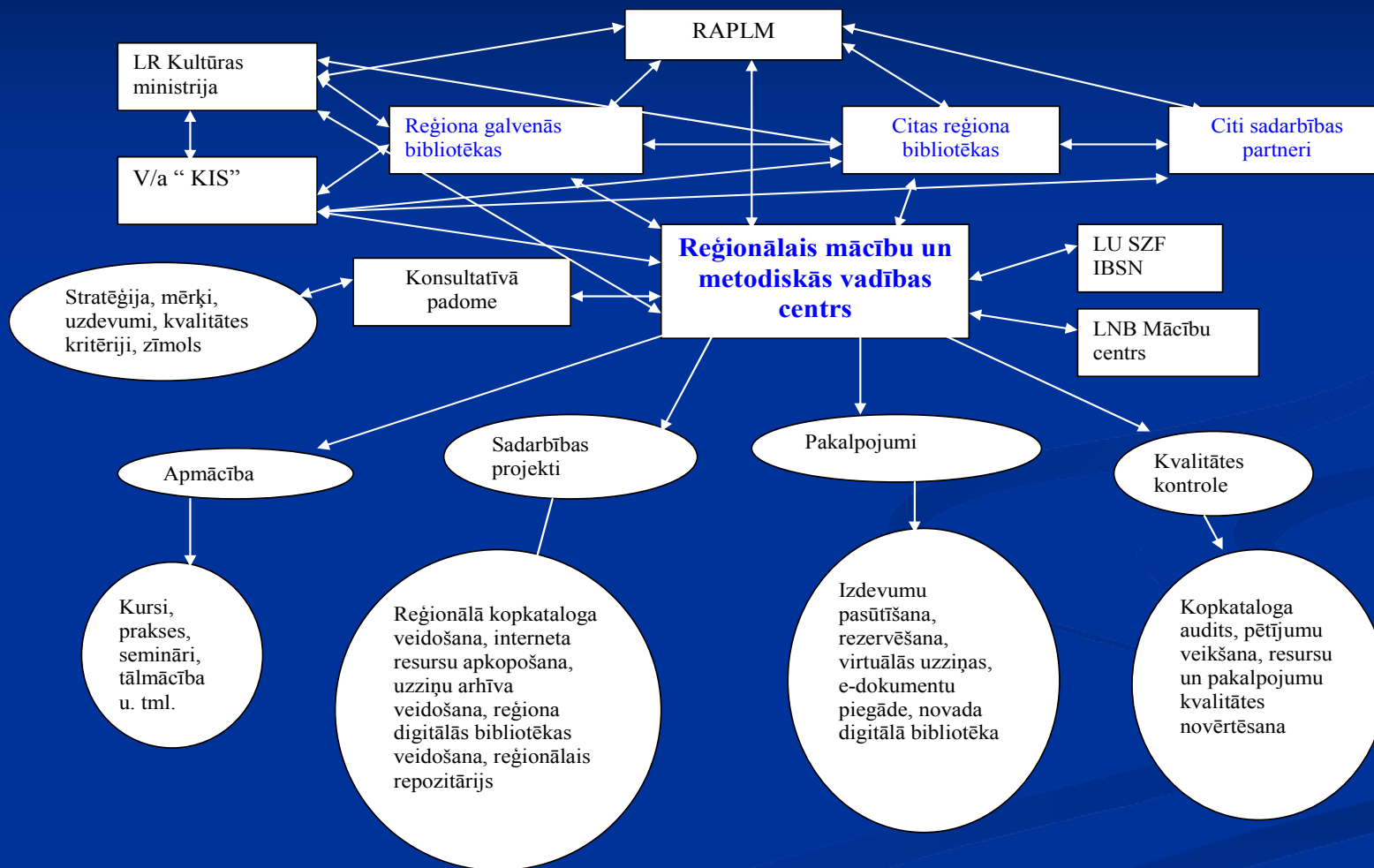
Reģionālais mācību un metodiskās vadības centrs(2)

- Veic sadarbības tīkla bibliotēku – dalībnieču - kopkatalogu MARC ierakstu analīzi un izstrādā metodiskus ieteikumus ierakstu kvalitātes uzlabošanai, lai nodrošinātu vienādas informācijas izguves iespējas;
- Organizē darba grupas informācijas resursu veidošanai nolūkā izveidot vienotu reģiona informācijas resursu sistēmu atbilstoši reģiona sociāli ekonomiskajam, izglītības un kultūras profilam;
- Pārņemot labāko Latvijas bibliotēku darba pieredzi, izstrādā darba grafiku un uzrauga tā izpildi, retrospektīvās konversijas operatīvai pabeigšanai, lai visi reģiona bibliotēku krājumi pilnībā kļūtu pieejami virtuālajā reģiona kopkatalogā;

Reģionālais mācību un metodiskās vadības centrs(3)

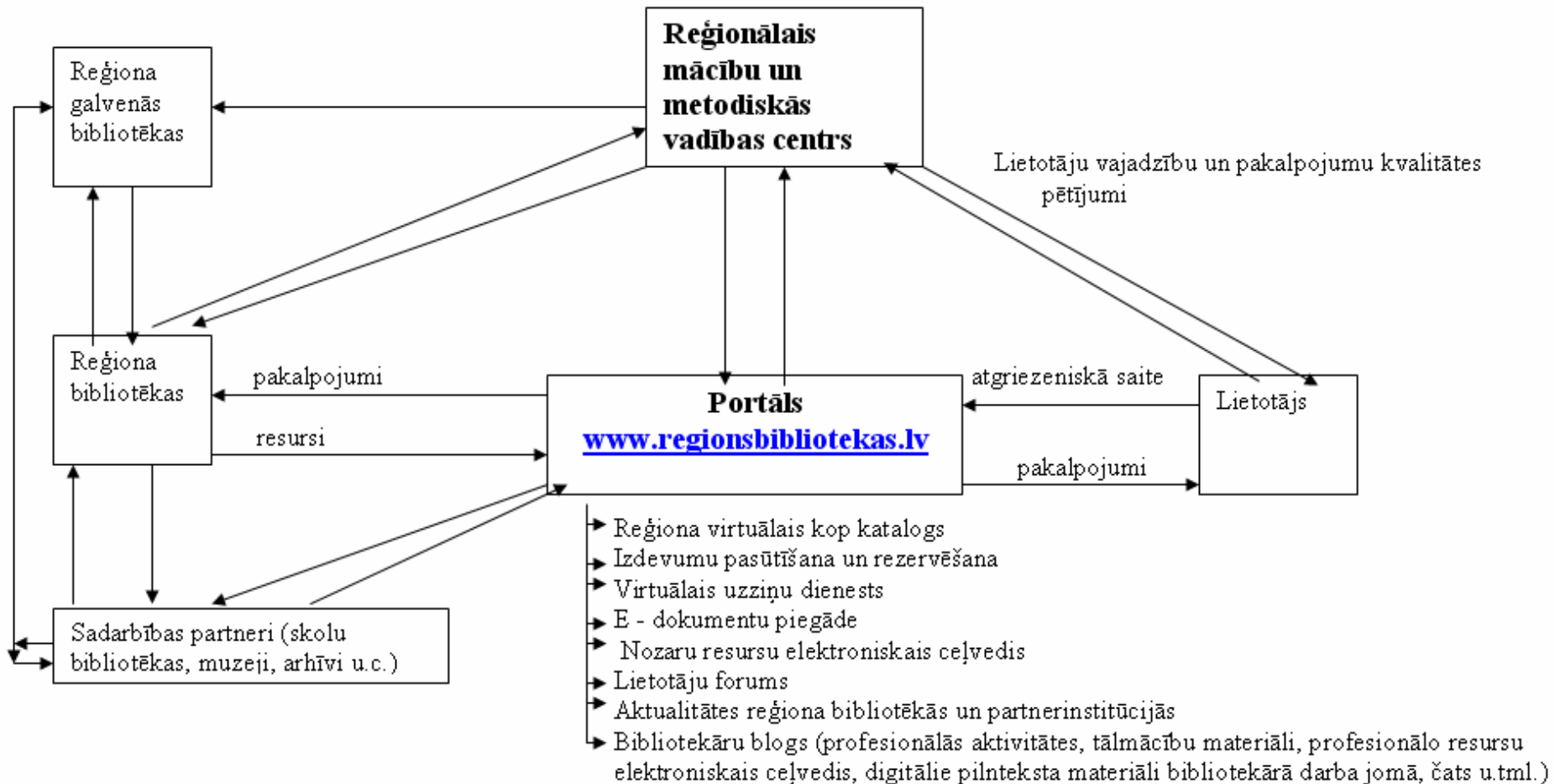
- Uz kolektīvo resursu bāzes iniciē jaunu, inovatīvu pakalpojumu ieviešanu, kuri pieejami lietotājiem globālajā tīmeklī;
- Nodrošina reģiona bibliotēku portāla izveidi un pārvaldību;
- Atbilstoši noteiktajiem kvalitātes kritērijiem veic tīkla darbības izvērtēšanu

Publisko bibliotēku reģionālā sadarbības tīkla funkcionālais modelis

4.2. attēls. Reģionālā bibliotēku sadarbības tīkla funkcionālais modelis

Reģiona portāls

Ieguvumi (1)

- Pilnveidota sadarbība starp reģionā esošajām publiskajām bibliotēkām un to sadarbības partneriem;
- Uzlabota sadarbība reģiona kultūras mantojuma saglabāšanā un tā pieejamības nodrošināšanai globālajā tīmeklī;
- Optimizēts darbs ar informācijas resursiem;
- Reģiona informācijas resursi apvienoti vienotā sistēmā, kas ļauj uzlabot lietotāju apkalpošanu katrā atsevišķā bibliotēkā un kopumā visā reģionā, nodrošinot bibliotēku konkurētspējas palielināšanos informācijas tirgū;

Ieguvumi (2)

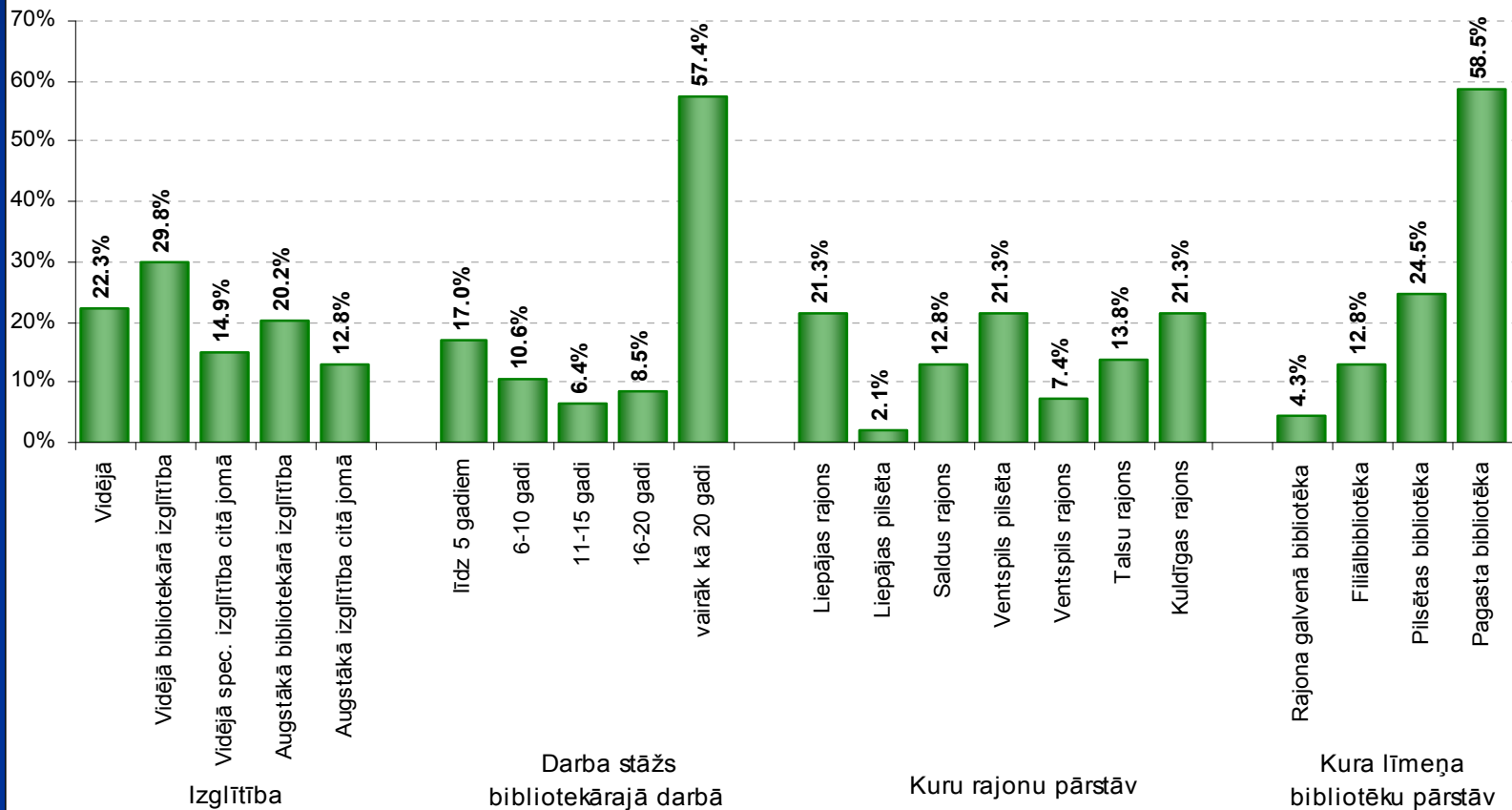
- Integrētie resursi veido vienotu reģiona informācijas telpu, palielinot pieejamās informācijas apjomu un tādējādi uzlabojot mazo bibliotēku pieeju informācijai un palielinot to lomu kopīgā tīklā;
- Aprobētas jaunas darba formas un radīti jauna veida pakalpojumi, tādējādi uzlabojot bibliotēku publisko tēlu;
- Izveidota sadarbība starp dažādām institūcijām pakalpojumu sniegšanā;
- Aktivizēta bibliotēku personāla apmācība, kas nodrošina kvalitatīvu lietotāju apkalpošanu atbilstoši mūsdienu prasībām;

Ieguvumi (3)

- Regulāri veicot pētījumus, tiek noskaidrotas reģiona iedzīvotāju vajadzības pēc bibliotēku pakalpojumiem, kas ļauj operatīvi pārstrukturēt un ieviest jaunus pakalpojumus atbilstoši lietotāju vēlmēm;
- Nodrošināta iespēja iedzīvotājiem informāciju iegūt no viena pieejas punkta – reģiona bibliotēku portāla;
- Mazās bibliotēkas kļuvušas „redzamas” informācijas tirgū un potenciālais lietotājs uzzina par to piedāvātajiem pakalpojumiem;
- Ir uzlabota informācijas pieejamība, tādējādi paaugstinot reģiona informācijas vides kvalitāti;
- Palielināta bibliotēku sociālā nozīmība informācijas sabiedrībā.

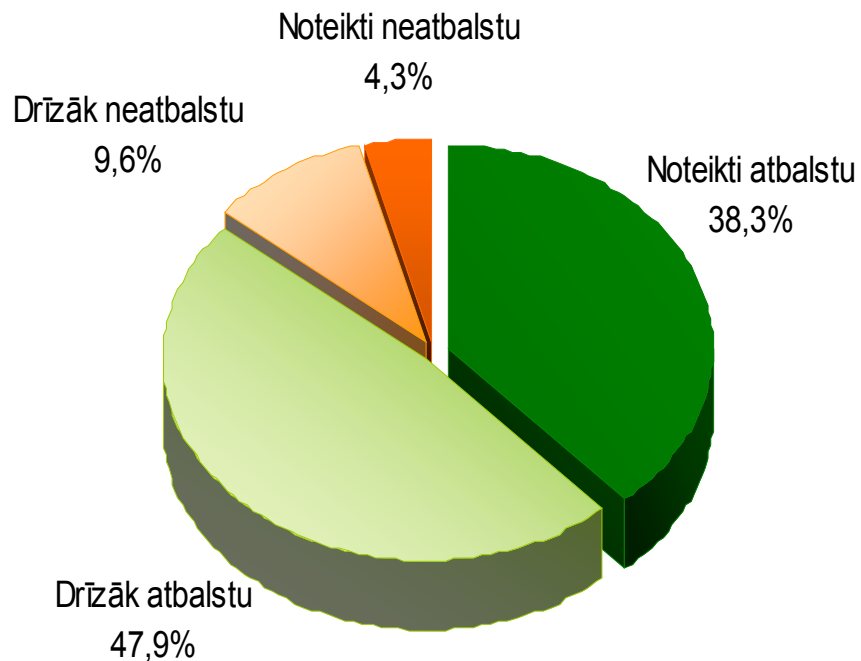
Aptaujas dalībnieki

Respondentu sociāldemogrāfiskais raksturojums

Atbalsts idejai

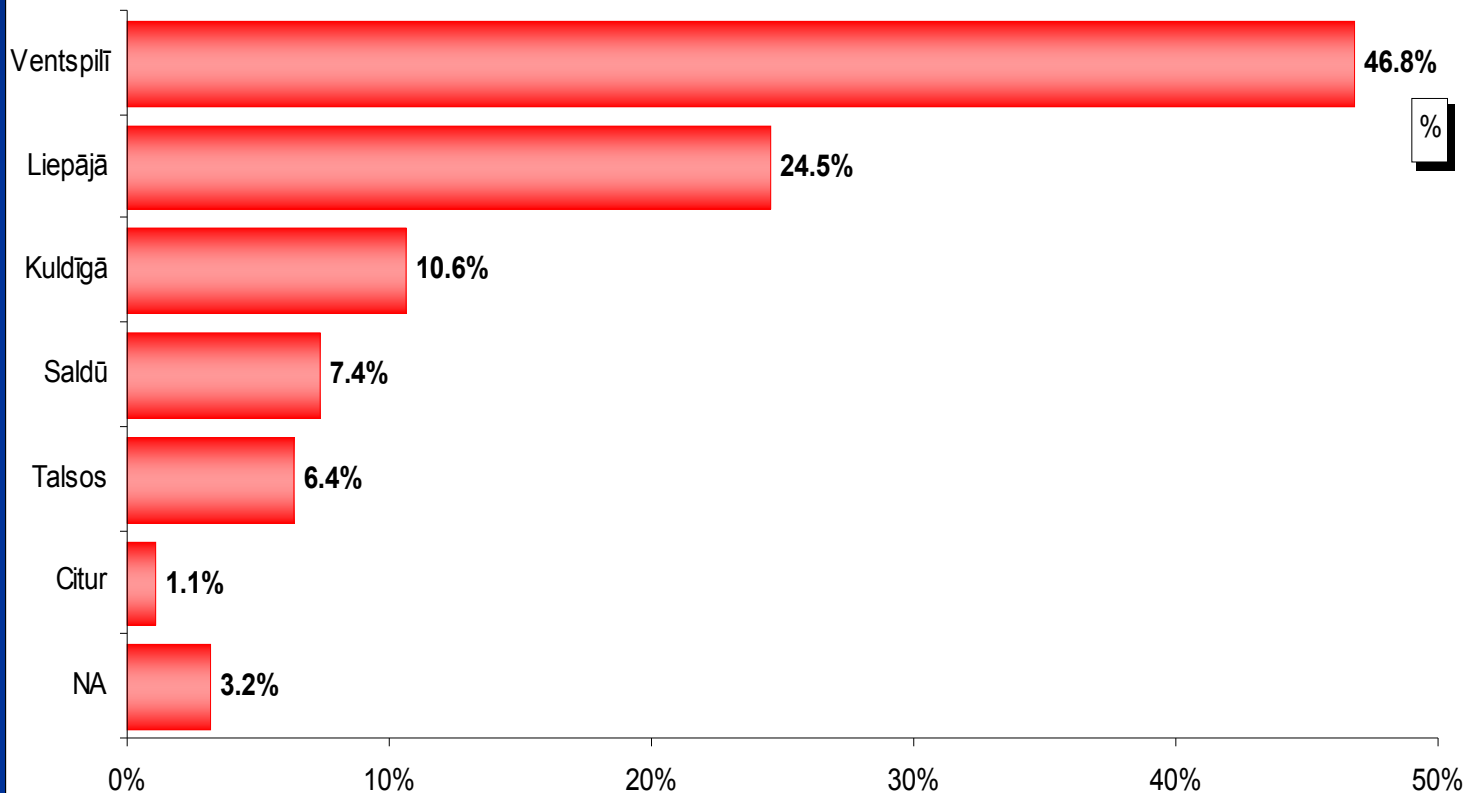
Atbildes uz jautājumu "Kā Jūs vērtējat priekšlikumu veidot Vienotu Kurzemes reģiona mācību un metodiskās vadības centru?"

Bāze: visi respondenti, n=94

Kur atrasties centram?

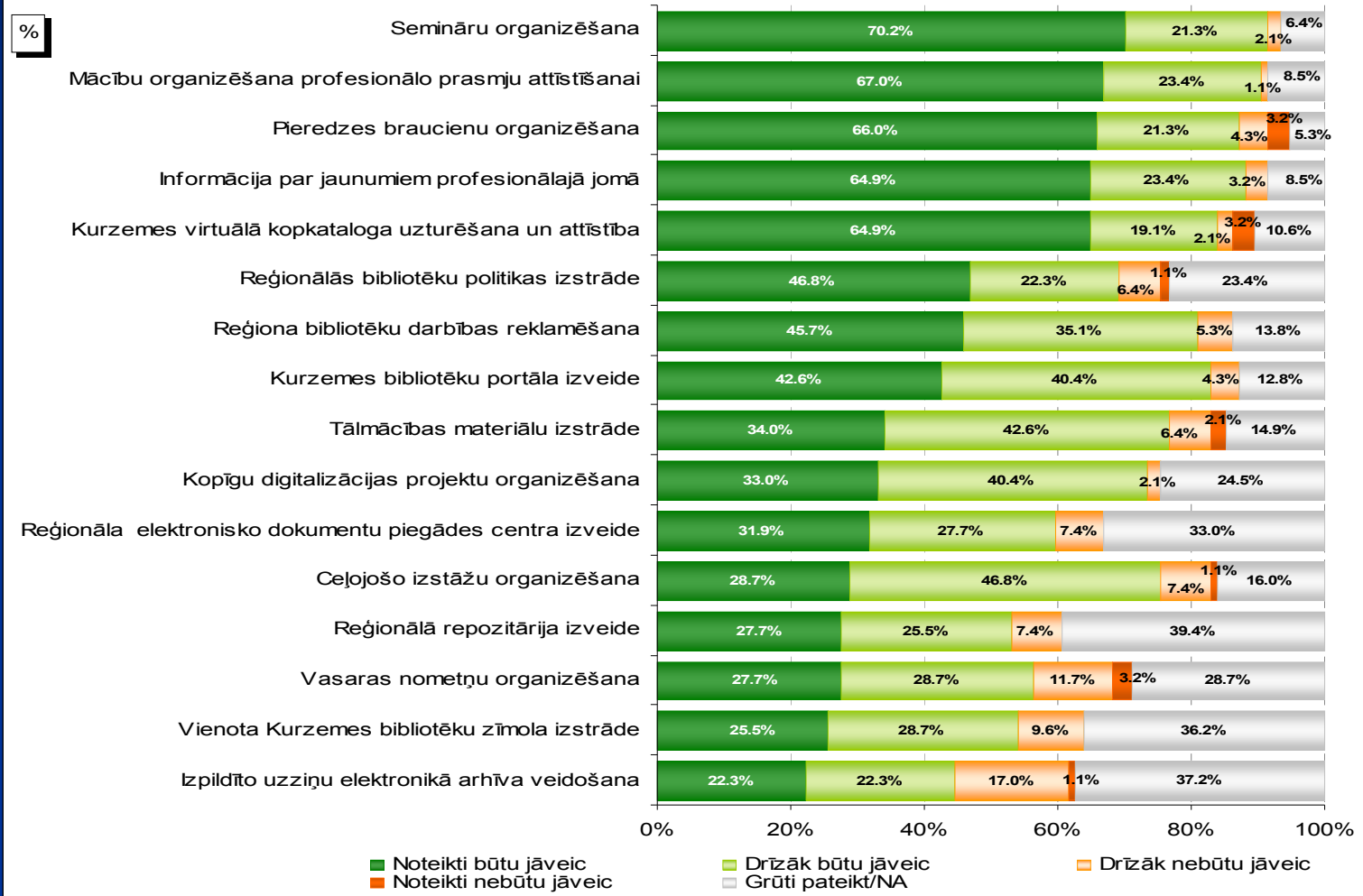
Atbildes uz jautājumu "Izvērtējot darbinieku kompetences un materiāli tehnisko bāzi, norādiet, kur Jūsaprāt šādu centru vajadzētu veidot?"

Bāze: visi respondenti, n=94

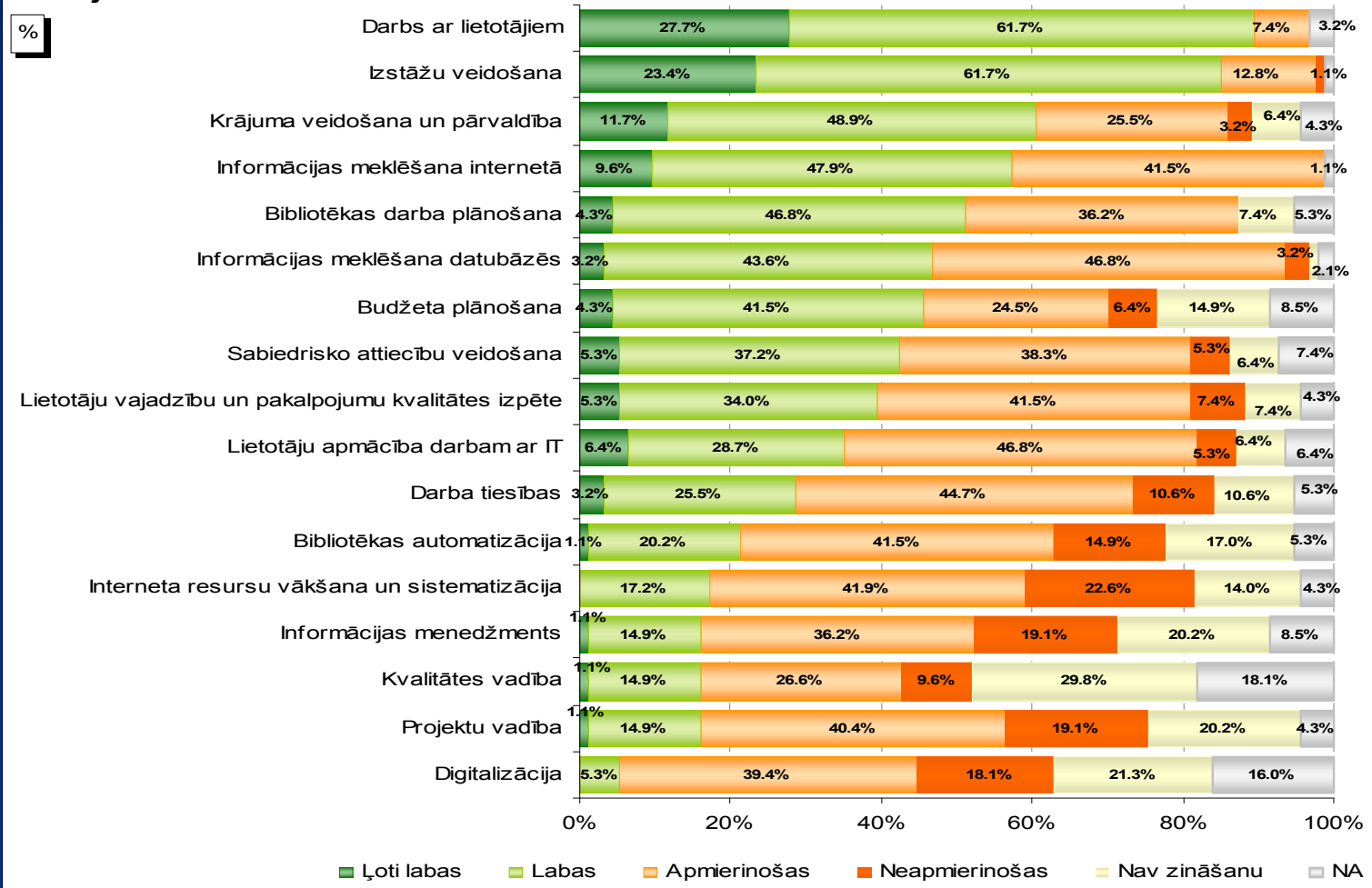
Centra funkcijas

Atbildes uz jautājumu "Kādas funkcijas, Jūsaprāt, būtu jāveic varbūtējam Kurzemes reģiona Mācību un metodiskās vadības centram?"

Darbinieku zināšanas un prasmes

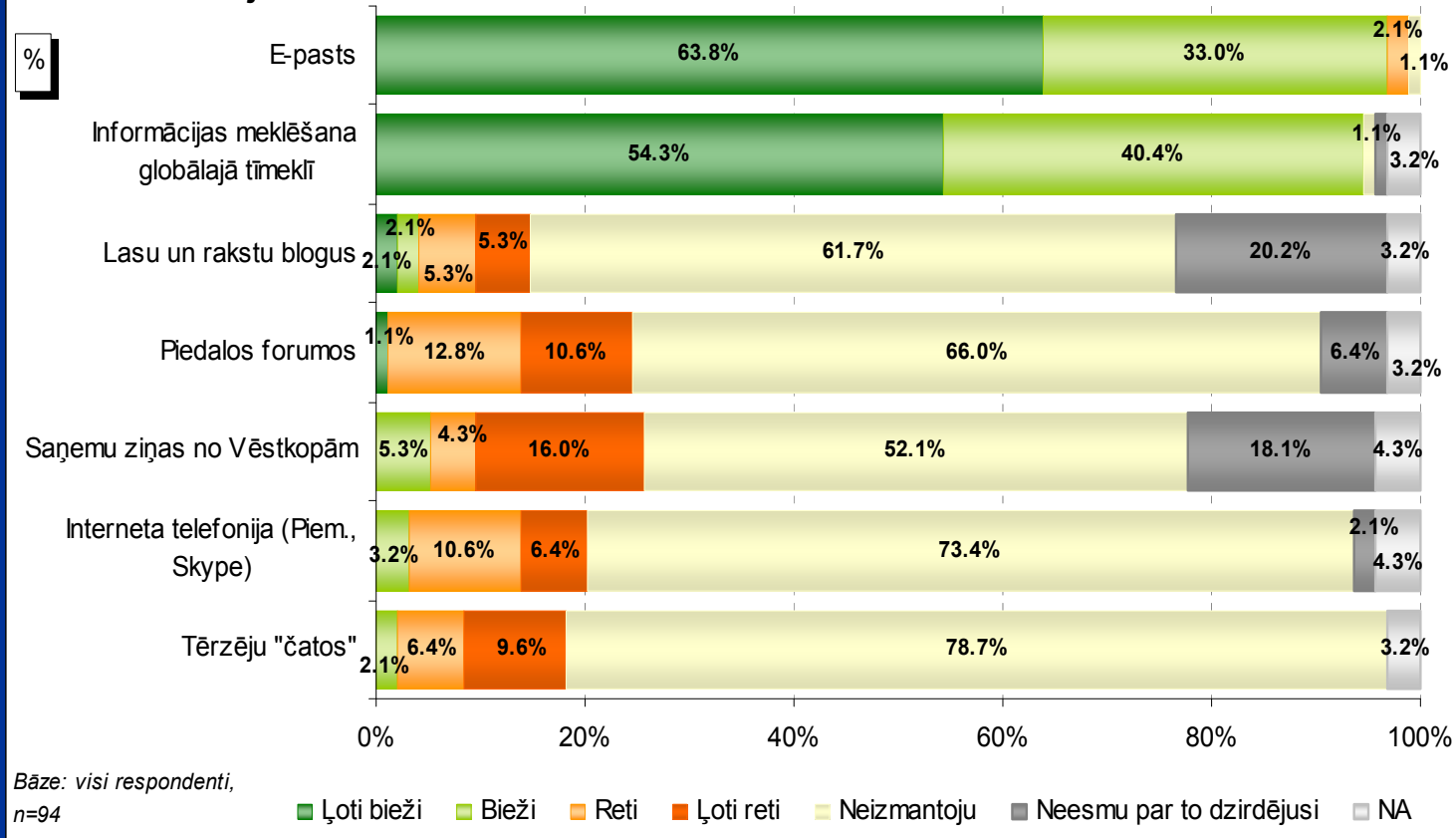
Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, novērtējiet savas zināšanas un prasmes šādās bibliotekārā darba jomās!"

Kurzemes bibliotēku reģionālā
sadarbības tīkla izveide

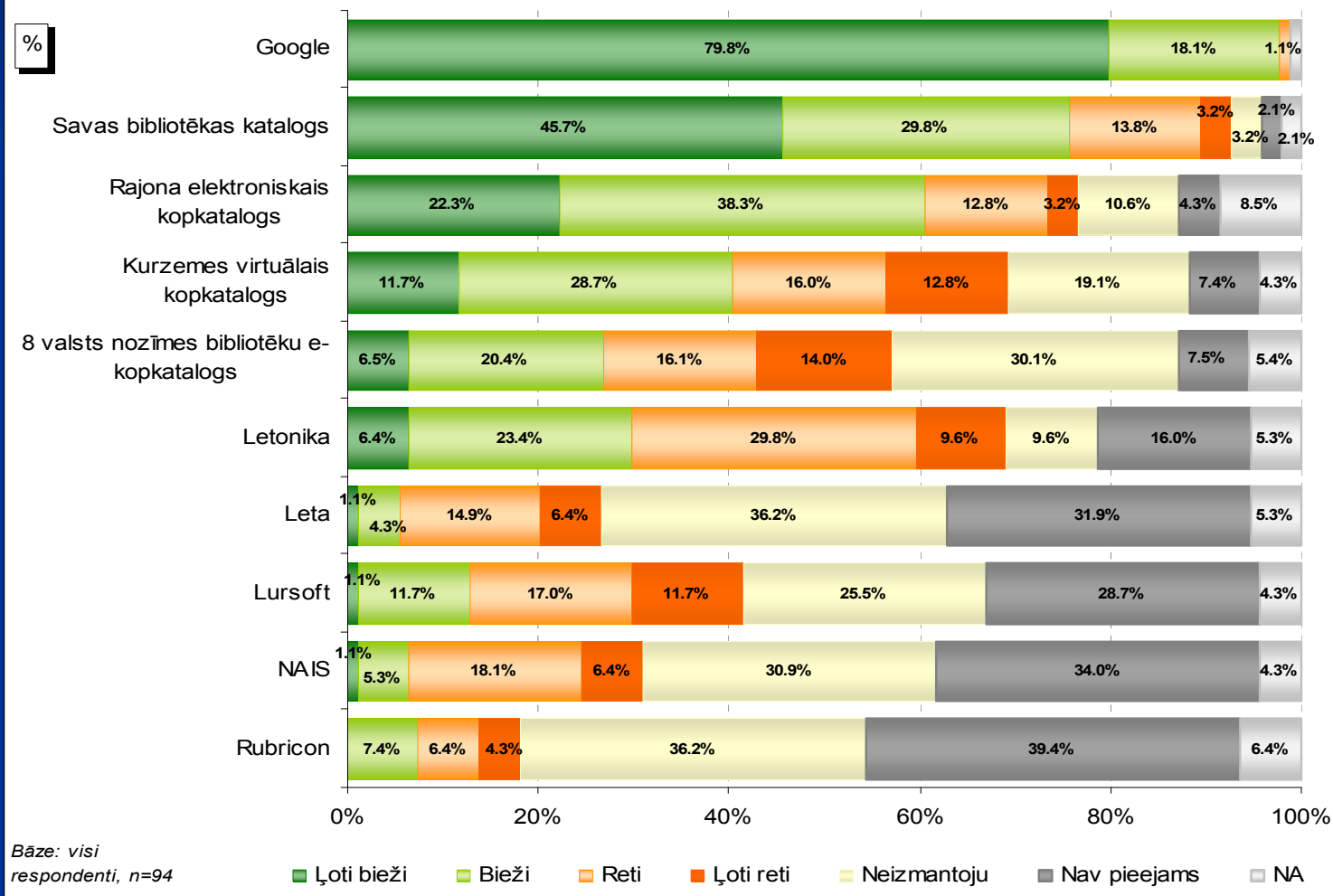
Kā izmantojam interneta iespējas?

Atbildes uz jautājumu "Norādiet, lūdzu, kurus no minētajiem interneta pakalpojumiem Jūs ikdienā izmantojat!"

Kur meklējam informāciju?

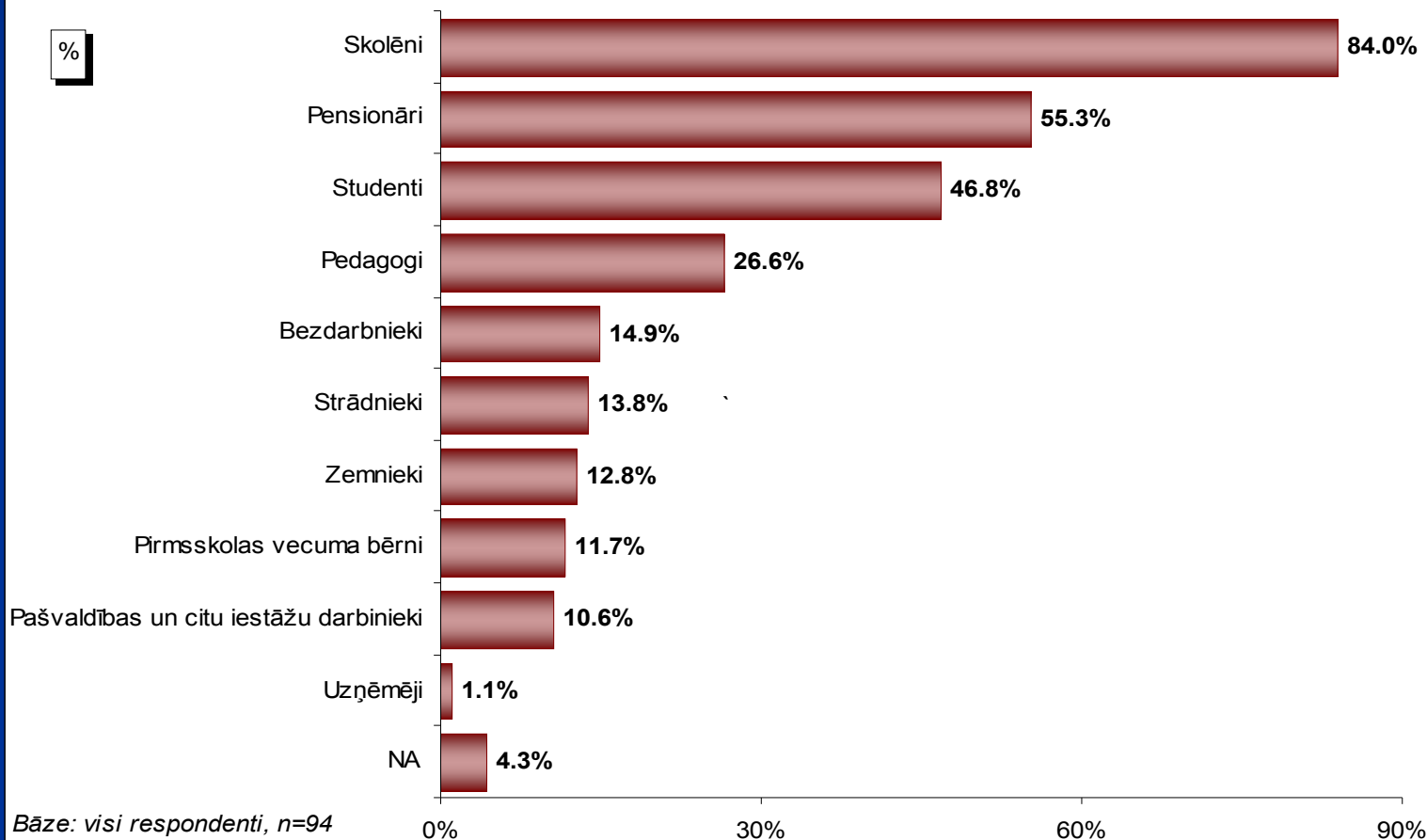
Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, novērtējiet, cik bieži Jūs informācijas meklēšanai izmantojat minētos informācijas avotus!"

Kurzemes bibliotēku reģionālā
sadarbības tīkla izveide

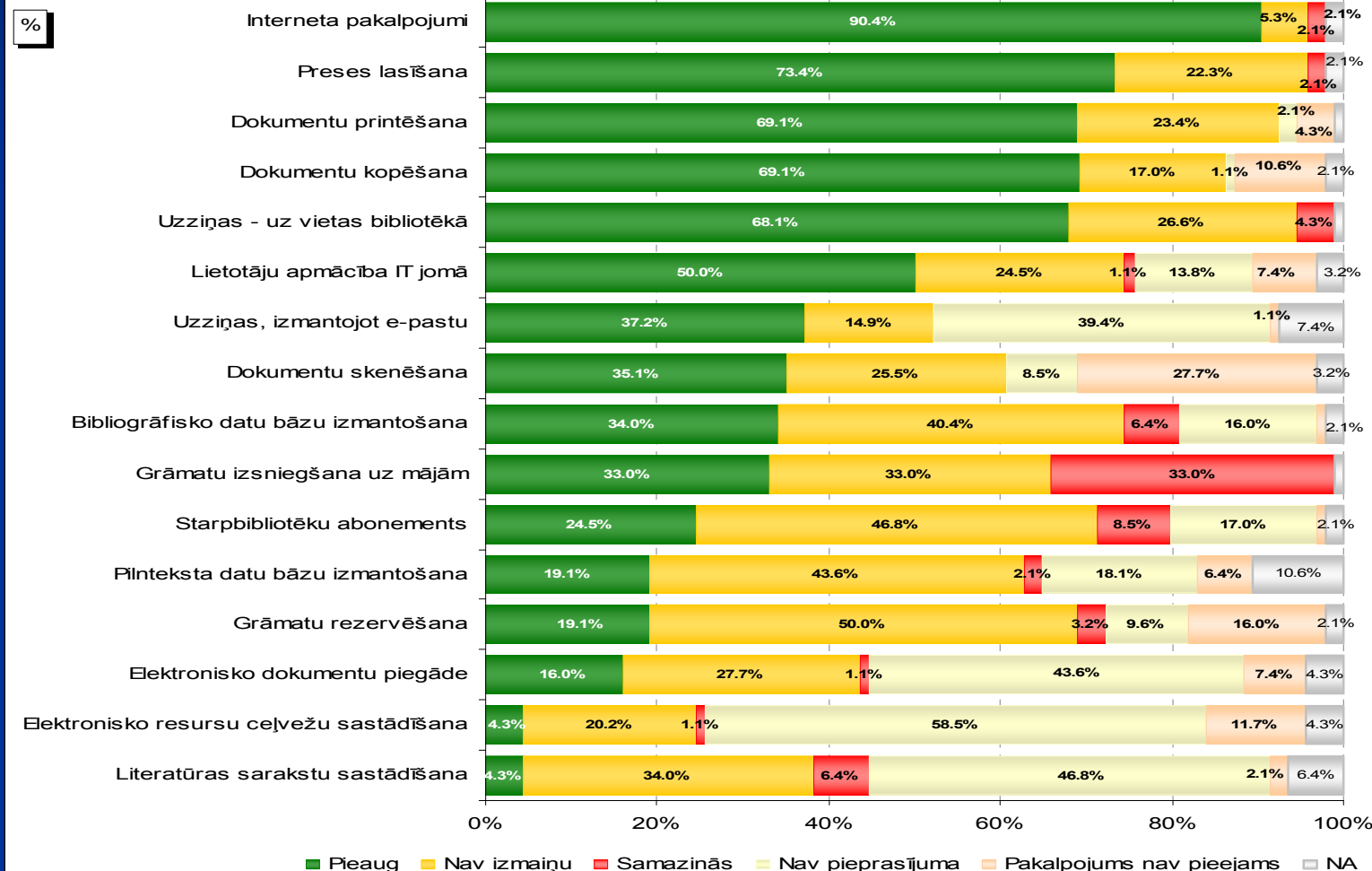
Kas izmanto bibliotēku pakalpojumus?

Atbildes uz jautājumu "Norādiet, kādām lietotāju grupām Jūsu bibliotēkā galvenokārt tiek piedāvāti pakalpojumi!" (iespējamas ne vairāk kā 3 atbildes)

Vai pakalpojumi ir pieprasīti?

Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, novērtējiet pieprasījumu pēc minētajiem pakalpojumiem Jūsu bibliotēkā pēdējā gada laikā!"

Sadarbības partneri

Kurzemes reģiona publisko bibliotēku sadarbības partneri

<i>N.p.k.</i>	<i>Sadarbības partneris</i>	<i>%no respondentu kopskaita</i>
1.	Skola	88,3%
2.	Kultūras nams	77,7%
3.	Skolas bibliotēka	74,5%
4.	Rajona laikraksts	72,3%
5.	Nevalstiskās organizācijas	52,1%
6.	Sociālais dienests	48,9%
7.	Muzejs	40,4%

Paldies par uzmanību!